

משטרת ישראל אגף המבצעים

-בלמ"ס-

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

			נוהלי אג"מ
מספר: 220.70.58	תת-פרק: מתנדבים	פרק: שיטור וקהילה	
שם: הפעלת צוותי חילוץ ממים זורמים, ביחידות החילוץ במשא"ז			תאריך פרסום: 03/10/2021
			תאריך תחילה: 03/10/2021
			תאריך ביטול:
			נוסח: 1

1. כללי:

- א. משטרת ישראל אחראית לטיפול באירועי נעדרים, איתורם המהיר ומניעת סכנה לחיי אדם, מתוקף תפקידה לפי סעיף 3 לפקמ"ש "שמירה על בטחון הנפש והרכוש".
- ב. חילוץ ממים זורמים היא פעילות בה נדרש לשלב מידע, שיטות, כוחות ואמצעים לצורך הגדלת הסיכויים להצלת חיי אדם מהר ככל הניתן.
- ג. **המצב המבצעי** - פעילות במים זורמים שונה משאר תחומי החילוץ האחרים. האתגרים בתחום חילוץ זה הוא הקשה והמסובך ביותר. זרימת המים אינה נפסקת, סביבת העבודה לעיתים מוסתרת ע"י מים ואובייקטים ואינה ניתנת להבנה לאדם שאינו מיומן, ספיקת המים יכולה להשתנות פתאומית ללא התראה.
- ד. **רעיון מרכזי** - הסיוע למשטרה בהצלת חיי אדם בשטחים שאינם שטחים עירוניים, מבוצע באמצעות צוותי חמ"ז (צוות חילוץ ממים זורמים) הפועלים ביחידות החילוץ.
- ה. **עקרונות מנחים** –
 - 1) הפעלת המתנדבים תתבצע בכפוף לעקרונות ההפעלה המפורטים בנוהל מספר 220.70.24 "יחידות חילוץ במשא"ז" ובהתבסס על הידע והניסיון המקצועי שנצברו ע"י יחידות החילוץ.
 - 2) המתנדבים בצוות חמ"ז יעברו הכשרה ייעודית בתחום חמ"ז, טרם הפעלה.
 - ו. אחריות מקצועית לנוהל – ק' חילוץ ארצי מחלקת מתנדבים.

2. המטרה:

הסדרת תחום החילוץ ממים זורמים ביחידות החילוץ, על ידי מתנדבים בעלי מומחיות מקצועית, לסיוע בהצלת חיי אדם ולפרט את אופן הפעלתם והכשרתם המקצועית באירוע איתור וחילוץ מבצעי.

3. בסיס חוקי:

הבסיס החוקי לפעילות נובע מתקנות המשטרה (המשמר האזרחי) התשנ"ז 1996 סעיף 2 בתוספת הראשונה: "סיוע בחיפוש נעדרים וחילוצם".

4. השיטה:

- א. קריטריונים לגיוס.
- ב. הגדרת תפיסת הפעלה.
- ג. תחומי אחריות ותפקידים.
- ד. אופן הפעלת צוות חמ"ז.
- ה. הכשרת מתנדבי החמ"ז.
- ו. סייגים בהפעלה.

5. פירוט השיטה

א. קריטריונים לגיוס:

- (1) גיוס - על פי נוהל גיוס מתנדבים למשא"ז 220.70.01.
- (2) בדגש על התאמה לפעילות בעצימות רפואית - גבוהה.

ב. תפיסת הפעלה:

- (1) בכל יחידת חילוץ יוקם צוות חילוץ ממים זורמים.
- (2) צוות החמ"ז יפעל תחת מפקד אירוע שטח, באופן עצמאי בעת פעילותו המקצועית, אך בכפיפות מבצעית לפיקוד הטריטוריאלי המנהל את האירוע, תוך קבלת סיוע באמצעים ויכולות המחוז/מרחבת/חנה.
- (3) מהות הפעלת המתנדבים היא – "צוות מציל" המסייע בפעולות ההצלה ממים זורמים תוך ניצול מומחיותו.
- (4) תפיסת ההפעלה בכל הנוגע לניהול ידע והדרכות מקצועיות נבנתה בשת"פ עם ביי"ס ל "חילוץ ממים זורמים" SWIFTWATER.

ג. תחומי אחריות ותפקידים:

- (1) צוות חמ"ז (חילוץ ממים זורמים) יחידתי:
 - א) מבנה הצוות: ראש צוות, אנשי צוות מים ובהם: שחיינים, מפעיל סירה, מפעילי מערכות חבל.
 - ב) כפיפות מקצועית – ק' חילוץ ארצי.
 - ג) כפיפות פיקודית – מפקד יחידת החילוץ.

(ד) תפקידי הצוות :

- חילוץ ממים זורמים - בהתאם לקורס חילוץ ממים שעברו והוסמכו עפ"י תיק יסוד הכשרה.
- ניהול רשימות כוננים, תיעוד פעילות, ריכוז דיווחים, פיקוח ובקרה, העברת ידע רוחבי ועדכונים.
- איתור מועמדים.
- השתתפות בביצוע ההדרכות בהכשרות, קורסים, הדרכות וריענון.
- ראש צוות – עבר קורס חמ"ז מתקדם.

(2) ק' חילוץ ארצי:

- (א) הערכת צרכים, אפיון אמצעים וניהול תקציב רכש ואמצעים.
- (ב) תכלול ותיאום הכשרות והדרכות, המתואם עם אה"ד אל מול ב"ס לחילוץ ממים זורמים.
- (ג) ריכוז אירועים ברמה ארצית, תחקיר, הפקת לקחים וניהול ידע מצטבר.
- (ד) בניה, תיקוף נהלים מקצועיים, בתחום חילוץ ממים זורמים.
- (ה) ריכוז אירועים לציון ונתונים סטטיסטיים ארצי.
- (ו) פיקוח ובקרה.

(3) ענף מתנדבים מחוזי:

- (א) פיקוח ובקרה וליווי ותמיכה באירועים חריגים.
- (ב) ריכוז דוחות אירועים לציון באמצעות מ' יחידת החילוץ, והעברתם לק' חילוץ ארצי מחלקת מתנדבים.

(4) ק' מתנדבים מרחבי/תחנה:

- (א) גיוס מתנדבים.
- (ב) טיפול שוטף בפרט- המתנדב.
- (ג) פיקוח ובקרה על הפעלה.
- (ד) תמיכה בעת הפעלה מבצעית.

(5) מפקד אירוע טריטוריאלי תחנה/מרחב :

- (א) פיקוד על אירוע ההצלה בגזרתו.
- (ב) קביעת שוטר קבע מלווה את פעילות הצוות/היחידה באירוע : פעילות המתנדבים תלווה בשוטר קבע לאורך הטיפול באירוע : ר' משמרת, ר' צוות, מפקד מש"ק שוטר אחר.
- (ג) הפעלת חפ"ק במקרה הצורך.
- (ד) מתן סיוע חקירתי, מודיעיני, מבצעי, לוגיסטי למתנדבים, בהתאם לצורך העולה מטיפול היחידה באירוע.

ד. אופן הפעלת צוות חילוץ מים זורמים

- (1) קבלת אירוע במשל"ט מחוזי.
- (2) מפקד האירוע (ק' אח"ס/ק' אג"ס תחנה), יבצע הערכת מצב ראשונה ובהתאם יקבעו את רמת הטיפול באירוע ואת אופי הצוותים הנדרשים לאירוע.
- (3) ההזנקה לסיוע בפעולות החילוץ תתבצע בהנחיית מפקד האירוע (ק' אג"ס/ק' אח"ס).
- (4) לצוות חמ"ז יתרון במתאר הצלה של מתוויים בהם מים זורמים בשטח שאינו עירוני.
- (5) הפעלת הצוות תבוצע ע"י מפקד היח"ץ או מי מטעמו כדלקמן:
 - (א) התקשרות ישירה מול מ' הצוות.
 - (ב) במסגרת ההזנקה יימסרו למתנדבים פרטים ראשוניים לגבי האירוע, פרטי הגורם הממונה בתחנה/מרחב על הטיפול באירוע ודרכי תקשורת וחבירה.
 - (ג) פולגון לחיפוש יוגדר ע"י אנשי החמ"ז בתיאום עם צוות האיתור של יחידת החילוץ.
 - (ד) בהגעה לאזור האירוע יש לבחון אם קיים קשר עם כל המחולצים או שחלקם נסחפו במורד הזרם.
 - (ה) אם המחולצים או חלקם לא אותר וניסחף בזרם, יש לשלוח ולפרוס צוות חילוץ וחיפוש זריז בעזרת רכב, סירה, שחייה, סיור רגלי או משולב שיבצע חיפוש מהיר החל מהאזור האחרון בוא נראה המחולץ ומטה במורד הזרם. הסריקה תהיה מהירה וללא עצירות.
 - (ו) יש להודיע ליחידות במורד הזרם באופן מידי ו/או לשלוח צוות "סגירת גזרה" וחיפוש.
 - (ז) יש להשתמש בשיטת החילוץ המתאימה למצב ולאירוע, תוך ביצוע חילוץ הכי פשוט והכי מהיר שאפשר.
 - (ח) שיטות חילוץ:
 - **הגש:** נסה להגיש עזרה בעזרת הגשת סולם, רכב כבאים, כלי רכב כבדים, מוט או כל דבר שאינו מצריך כניסה למים.
 - **זרוק:** אם המחולץ כשיר לעזור לעצמו, זרוק חבל זריקה, גלגל הצלה או כל דבר שיוכל להיאחז בו.
 - **הגע:** כניסה למים של הצוות באמצעות סירה/כלי שיט, מעבר מים רדוד, שחיין ומערכות חבלים.
 - (ט) הערה: לסדר פעולות מפורט ראה נספח א'.
- (6) באחריות ק'/מש"ק ממונה, רישום המתנדבים לפעילות ביומן ההפעלה (רישום ראשוני – הזנקה).
- (7) התייצבות המתנדבים בתחנה/מרחב/מקום האירוע/נק' חבירה, בהתאם להנחיות מפקד היחידה וקבלת תדריך הגורם הממונה על האירוע/שוטר מטעמו ועל פי התפתחות האירוע.
- (8) הפעלת היחידה בליווי נציג היחידה הטריטוריאלית.

- 9) סיום טיפול באירוע ע"י המתנדבים והוצאת דווח תחקיר מסכם לרמה הארצית (ע"ג טופס תחקיר אירוע אחוד, שינוהל ע"י מפקד היח"ץ).
- 10) באחריות ק"/מש"ק ממונה - רישום פעילות המתנדבים וסגירתה גם במערכת שירת הסירנה.

ה. הכשרת מתנדבי החמ"ז

- 1) מעבר הדרכה בסיסית זהה למתנדבי היח"ץ האחרים.
- 2) מעבר הכשרה ייעודית מקצועית בתחום חילוץ מים זורמים:
 - א) ההכשרה תתבצע בהתאמה לתיק יסוד בתיאום עם אה"ד, הכשרת חמ"ז של יחידות החילוץ.
 - ב) משך ההכשרה – 33 משכי הדרכה, 3 ימים, בתנאי פנימייה.
 - ג) קה"ד יחידות החילוץ (בסיוע מח' מתנדבים) אחראי על קיום ההכשרה לרבות מקום (עדיפות בירדן ההררי או חלופה הולמת אחרת), כלכלה, לינה, היסעים ותקציב.
 - ד) ביי"ס "חילוץ ממים זורמים" אחראי על עולם התוכן וזימון מרצים.
 - ה) קורס מסמך אחת לשנה.
- 3) נושאי ההכשרה על פי תיק יסוד:
 - א) פילוסופיה של מים זורמים.
 - ב) הסבר על תפקיד יחידת החילוץ בזירת מים זורמים, בטיחות ואחריות.
 - ג) ציוד מחלץ בסיסי.
 - ד) ציוד בסיסי צוות החילוץ.
 - ה) שימוש בסיסי להצלה בעזרת כלי שייט מבוססי מערכות חבלים.
 - ו) הידרודינמיקה (תורת הזרמים) של נתיבי מים, מבנה הנהר, "קריאת נהר".
 - ז) תקשורת אישית וציווית במים, שפת סימנים, שריקות, מכשירי קשר.
 - ח) עקרונות הטופוגרפיה, ניתוח השטח בו מתקיים האירוע וארגון זירת הצלה.
 - ט) טכניקות הצלה בצוות, בניית מערכות חבלים כפלטפורמת הצלה.
 - י) טכניקות הצלה עצמית והישרדות.
- 4) מעבר הדרכה תוך תפקיד לריענון: תלת (3 ימים) אחת לשנה – באחריות ובתיאום עם קה"ד יח' החילוץ.

ו. סייגים והגבלות בהפעלת המתנדבים

- 1) חילוץ בתנאי חשיכה יבוצע עם תאורת הצפה מספקת וכניסה נקודתית למים.
- 2) לכל מחלץ יהיה פנס ראש, סטיקלייט/נצנץ ובעדיפות פנס סריקה.
- 3) לא יבוצע שייט חופשי בסירה או קיאק בתנאי חושך. תיתכן חציית נהר להגעה נקודתית עם אבטחה כנדרש.
- 4) תנועה תמיד לפחות בזוגות.
- 5) לא יופעל מתנדב משא"ז שאינו מופיע כמתנדב פעיל במערכת.

6) לא יופעל מתנדב חילוץ ממים זורמים אלא לאחר שקיבל את ההסמכה המקצועית המתאימה.

7) אין להפעיל מתנדבים שלא זומנו, נירשמו ותודרכו (בשל אופיין המיוחד של היח' והקפצתן מהבית יתכן מצב שיתודרכו בשטח).

6. מנהלה וציוד :

א. ציודי :

- 1) סירת רפטינג מתנפחת.
- 2) משאבה חשמלית על סוללה + 2 משאבות רגל/יד.
- 3) פנסי סריקה.
- 4) לוכד חבל.
- 5) חבלים צפים בשק נשיאה, 100 מטר ליחידה : 8-10 מ"מ, 1500 ק"ג ומעלה.
- 6) חבל דק 45 מטר ומשקולת לזריקה לטווח גדול, 2-3 מ"מ עובי, 200 ק"ג ומעלה.
- 7) עוגן חתול מתקפל עד חצי ק"ג.
- 8) אלונקה צפה ואו אמצעי סחיבת פצוע.
- 9) תיק חובש בתוך שק אטום למים.
- 10) מכשירי קשר בנרתיק אטום למים.

ב. למחלץ :

- 1) 2 סטיקלייטים.
 - 2) 2 פרוסיקים ורצועות עגינה (1 מטר).
 - 3) 3 טבעות אגסיות.
 - 4) פנס ראש אטום למים.
 - 5) אפוד ציפה.
 - 6) קסדת ראש ייעודית.
 - 7) זנב פרה.
 - 8) כפפות (נאופר).
 - 9) משרוקית.
 - 10) סכין חמ"ז.
 - 11) מנפץ חלונות.
 - 12) קאטר.
 - 13) מסור מתקפל.
 - 14) גלגלת.
 - 15) נעלי מים זורמים.
 - 16) חליפת צלילה.
 - 17) שק עם חבל זריקה אישי 8-10 מ"מ / 15-20 מטר, 800 ק"ג ומעלה.
- ג. הציוד הנ"ל יאופיין וינופק ע"י מחלקת מתנדבים דרך היחידות המפעילות.

7. נספחים:

נספח א' – סדר פעולות בחילוץ ממים זורמים.

סדר פעולות בחילוץ ממים זורמים

המטרה: הצלה יעילה, מהירה ובטוחה של המחולצים.

זכור: בטיחות המחלצים קודמת לבטיחות המחולצים. אם יש ספק ביכולת להציל בתנאים מסוימים יש להימנע מפעילות חילוץ.

בצע: פשוט, מהיר ובטוח.

1. בעת קבלת האירוע, בצע תשאול והשג מידע אמין על האירוע.

תיאור המקרה: מה קרה, כמה אנשים, איך קרה, מתי ואיפה, האם משהו רואה אותם כרגע.

מצב המחולצים: האם סכנת חיים מיידית נשקפת? כמה מחולצים מעורבים? מצבם כפי שהיה בפעם האחרונה שנראו. האם משהו עוזר להם כרגע, האם הם במצב נייח או בתנועה/סחיפה?

תיאור המחולצים: מי המחולצים, מספרם, גיל, מין, כושר פיזי, ידיעת שחייה, בריאות, איך נראים ולבושים, שמות.

פרטים חשובים לאירוע באם יש: לדוגמא: תיירים, דוברי שפה שהיא לא עברית, מחלות מיוחדות, רגישויות וכו'.

תיאור הזירה ונתיב המים: מצב המים, גובה המים, טופוגרפיה, דרכי גישה, דרכי יציאה מהנהר, סכנות טבעיות בנהר, סכנות בנויות בידי אדם בנהר, גשרים, סכרים, צינורות, גורמי סיכון נוספים (כמו סביבת מוקשים, סכנת קור, פציעות חמורות ועוד).

2. הזנקת היחידה.

קבע פיקוד: מפקד אירוע, מפקד צוות מים, צוות מים, אחראי בטיחות, מפקדי תחנות חילוץ ותתי מפקדים ביצועיים.

הכוון את המחלצים לאזור הרצוי, וודא ציוד ציודי וציוד אישי יגיע לאירוע מוכן לשימוש, במידה ויש סירות לנפח אותם ולהכניסם.

3. הגעה לאזור האירוע: כל המחולצים נמצאים באיזור האירוע ויש קשר עין.

האם המחולצים במצב נייח או בתנועה/סחיפה?

א. צור קשר עם המחולץ והרגע אותו, הסבר לו מה הולך לקרות.

ב. באם המחולץ יכול לעזור לעצמו, סייע לו, העבר לו חגורת הצלה וקסדה.

ג. באם המחולץ לא יכול לחלץ עצמו, העבר לו חגורת הצלה וקסדה, הסבר לו מה לעשות כדי לצמצם הסכנה בה הוא נמצא (למשל אם הוא לכוד ברכב, הסבר לו היכן להיות, בפנים, על הגג, באיזה צד וכו'), תכנן והחל בתהליך החילוץ בהתאם לתנאי השטח וזמנים.

4. הגעה לאזור האירוע: חלק או כל המחולצים נסחפו במורד הזרם.

אם המחולצים או חלקם לא אותר וניסחף בזרם, יש לשלוח ולפרוס צוות חילוץ וחיפוש זריז, בעזרת סירה,

שחייה, סיור רגלי או משולב, שיבצע חיפוש מהיר החל מהאזור האחרון בוא נראה המחולץ ומטה במורד הזרם. סריקה מהירה ללא עצירות.

יש להודיע ליחידות במורד הזרם באופן מידי ו/או לשלוח צוות "סגירת גזרה" וחיפוש.

5. **בחר את טכניקת החילוץ (בחירת הטכניקה מהקל לכבד).**

א. הגש: נסה להגיש עזרה בעזרת הגשת סולם, רכב כבאים, מוט או כל דבר שאינו מצריך כניסה למים.

ב. זרוק: במידה והמחולץ כשיר לעזור לעצמו, זרוק חבל זריקה, גלגל הצלה או כל דבר שיוכל להיאחז בו.

ג. הגע: הצלה עם כניסה למים :

- שימוש בסירה ואו כלי שייט מותאם למים זורמים (קיאק, הידרו ספיד, סירת רפטינג וכו'), הגעה למחולץ בעזרת חתירה באם הצוות מיומן ואו מערכת חבלים משולבת .
- שימוש במעבר מיים רדודים להגעה למחולץ והחזרתו בשלום לחוף.
- שלח שחיין חילוץ חזק מאובטח שיגיע למחולץ.

6. **בטיחות :** ככל שרמת האבטחה תעלה כך הסיכון קטן.

ניתן להוסיף כלי שייט לאבטחה במורד הזרם, מחלצים עם שקי זריקה, שחיינים חזקים, ווילון זיפ במורד הזרם, צופים במורד הזרם וכו'.

וודא כי כל המחלצים באזור 4 מטר מהמים לבושים בציוד אישי מלא. כל השאר מרוחקים מהמים 10 מטרים.

התקשר לכל גורמי הביטחון הדרושים היכולים לעזור, חברות רפטינג+ ציוד כמו מנופים, רכבים כבדים ושאר ציוד היכול לסייע.

שמור את אזור התפעול חילוץ ללא אנשים בלתי מנוסים.

דאג לצוות רפואי במקום כדי לטפל במחולצים עם הוצאתם מהמים על ידי צוותי החילוץ.